

U PRILOG POTPUNOJ DEKRIMINALIZACIJI KLEVETE I UVREDE – BRISANJEM OVIH KRIVIČNIH DJELA IZ KRIVIČNOG ZAKONIKA

- Postojanje krivičnih djela klevete i uvrede negativno utiče na slobodu izražavanja o pitanjima od javnog značaja, a javni značaj slobode govora prevazilazi potrebu za krivičnopравnom zaštitom časti i ugleda pojedinaca.
- Istorijski se potvrdilo da su procesuiranja neistomišljenika zbog klevete i uvrede više puta poslužila za gušenje slobodne rasprave o pitanjima od javnog značaja u Crnoj Gori.
- Crna Gora je prevazišla potrebu za zaštitom časti i ugleda putem državne, krivičnopравne represije, koja je bila neophodna kada su se ugled i čast branili fizičkim nasiljem pa i ubistvima, što je predstavljalo opasnost po javni poredak.
- Još uvijek se dešava da osuđeni zbog uvrede i klevete odlaze u zatvor, što je sankcija koju evropski standard slobode izražavanja dozvoljava samo u slučaju govora mržnje i pozivanja na nasilje.
- Neprecizne formulacije ovih krivičnih djela ("ko uvrijedi drugog"; "iznošenje ili pronošnje neistinitog što može štetiti časti i ugledu") dozvoljavaju proizvoljna tumačenja, koja su u praksi naših sudova bila posebno restriktivna za slobodu izražavanja čak i u slučaju govora o temama od javnog značaja, suprotno evropskom standardu.
- I drugi elementi ovih krivičnih djela ne obezbjeđuju primjenu evropskih standarda i djeluju obeshrabrujuće za slobodu izražavanja (npr: iako dokaže istinitost svojih tvrdnji i bude oslobođen odgovornosti za klevetu, okrivljeni se opet može kazniti za uvredu; kažnjava se i za prenošenje već objavljenih informacija; teret dokazivanja istinitosti je uvijek na okrivljenom, iako je to suprotno pretpostavci nevinosti, i iako je tužilac po pravilu u boljoj situaciji da dokaže da ono što je okrivljeni izjavio nije tačno; prilikom određivanja kazne nije propisano da se vodi računa o finansijskoj sposobnosti okrivljenog).
- Dovoljna zaštita časti i ugleda postoji u građanskom postupku, u kome treba obezbijediti primjenu standarda iz prakse Evropskog suda za ljudska prava, uključujući i razumno ograničenje naknade štete koju je moguće dosuditi.
- Sabiranje iznosa kazne u krivičnom i naknade štete u parničnom postupku po pravilu dovodi do nesrazmjernog ograničenja slobode izražavanja u odnosu na evropski standard.
- Osam država Evrope do sada je dekriminalizovalo klevetu i uvredu, dok je većina ostalih država prestala da primjenjuje ova krivična djela.
- Specijalni izvestilac UN za slobodu izražavanja, Predstavnik za slobodu medija OEBS i Specijalni izvestilac OAD, u zajedničkoj izjavi 2002. godine založili su se za ukidanje krivičnih djela klevete i uvrede. Njih je 2007. godine podržao i Evropski komesar za ljudska prava koji je zatražio od država članica Savjeta Evrope da odmah proglase moratorijum na primjenu krivičnih zakona u ovoj oblasti.
- Ozbiljno treba razmotriti brisanje svih krivičnih djela iz Glave 17 Krivičnog zakonika (krivična djela protiv časti i ugleda), koja predstavljaju varijacije uvrede i klevete, posebno k.d. Povreda ugleda Crne Gore (njene zastave, grba ili himne) za

koje je propisana zatvorska kazna i gonjenje po službenoj dužnosti, te je kao takvo posebno suprotno međunarodnim standardima.

- Dekriminalizacija klevete i uvrede samo za novinare nije prihvatljivo rješenje, jer je diskriminatorno u odnosu na ostale koji takođe zaslužuju pojačanu zaštitu od krivičnog progona jer govore o temama od javnog interesa, kao što su političari, književnici, naučnici, umjetnici, aktivisti nevladinih organizacija i ostali.

Akcija za ljudska prava, Tea Gorjanc Prelević, izvršna direktorica

Centar za antidiskriminaciju Ekvista, Milan Šaranović, generalni direktor

Centar za demokratsku tranziciju, Milica Kovačević, predsjednica Upravnog odbora

Centar za građansko obrazovanje, Daliborka Uljarević, izvršna direktorica

Centar za monitoring, Zlatko Vujović, predsjednik Upravnog odbora

Centar za razvoj nevladinih organizacija, Ana Novaković, izvršna direktorica

Centar za žensko i mirovno obrazovanje ANIMA, Ljupka Kovačević, izvršna direktorica

Evropski pokret u Crnoj Gori, Momčilo Radulović, generalni sekretar

Fondacija za stipendiranje Roma, Biljana Alković, izvršna direktorica

Green Home, Darko Pajović, izvršni direktor

Inicijativa mladih za ljudska prava, Boris Raonić, programski direktor

Institut Alternativa, Stevo Muk, predsjednik Upravnog odbora

Istraživač kršenja ljudskih prava, Aleksandar Saša Zeković

Juventas, Ivana Vujović, predsjednica Upravnog odbora

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora, Vanja Čalović, izvršna direktorica

Ornitolog, Darko Saveljić

Sigurna ženska kuća, Ljiljana Raičević, izvršna direktorica